

26.6.2025

Kunta- ja hyvinvointialue työnantajat KT:n eriävä näkemys työelämän sääntelyyn liittyviä valtionhallinnon säästötoimia ja toiminnan tehostamistarpeita käsittelevän työryhmän mietintöön

Kunta- ja hyvinvointialue työnantajat KT on osallistunut työelämän sääntelyyn liittyviä valtionhallinnon säästötoimia ja toiminnan tehostamistarpeita käsittelevän työryhmän työhön. KT jättää eriävän näkemyksen työryhmän mietintöön. Mietintö on laadittu hallituksen esityksen muotoon.

KT ei kannata koulutuskorvausta koskevien lakien kumoamista.

Nykytilan arviointi

Koulutuksen korvaamisesta annetun lain tavoitteena on parantaa työnantajan mahdollisuuksia järjestää työntekijöilleen heidän ammatillista osaamistaan kehittävää koulutusta. KT toteaa, että nykytilan arvioinnissa olisi tullut huomioida selkeämmin se, mikä järjestelmässä on toimivaa. Lain tavoite on toteutunut etenkin kunnissa ja hyvinvointialueilla. Koulutuskorvaus on erittäin käytetty ja merkittävä taloudellinen tuki kuntien ja hyvinvointialueiden henkilöstön osaamisen kehittämisessä. Vuoden 2024 korvaustilaston mukaan kaikki hyvinvointialueet ja lähes kaikki kunnat/kaupungit ovat saaneet koulutuskorvausta.

Korona-aikojen jälkeen koulutuskorvauksen käyttäminen on ollut koko ajan nousussa, mikä KT:n näkemyksen mukaan osaltaan osoittaa järjestelmän toimivuutta. Vuonna 2024 Työllisyysrahasto maksoi koulutuskorvausta noin 11,5 miljoonaa euroa. Korvausta haettiin yhteensä 512 268 koulutuspäivän perusteella. Esityksessä todetaan, että Työllisyysrahastolta saatujen ennakotietojen mukaan vuoden 2025 korvaus on n. 14 miljoonaa euroa, josta yli 77 prosenttia maksettiin hyvinvointialueille ja kunnille. Lisäksi viisi eniten koulutuskorvausta saanutta työnantajaa saivat kukin yli 450 000 euroa. (Vastaavat luvut muilta vuosilta: v. 2023: 10,2 milj. euroa ja 451 522 koulutuspäivää, v. 2022: 8,8 milj. euroa ja 407 738 koulutuspäivää, v. 2021: 8,1 miljoonaa euroa ja 347 762 koulutuspäivää. Koulutuskorvauksen saaneita työnantajia ovat olleet etenkin kunnat ja hyvinvointialueet.)

Vaikka koulutuskorvauksen suorasta vaikuttavuudesta ei ole tutkimustietoa, koulutuskorvauksen käyttö osoittaa järjestelmän toimivuutta. Kunnissa ja hyvinvointialueilla työnantajan maksamaan koulutukseen osallistuminen on myös yleisintä verrattuna muihin sektoreihin. Koulutuskorvaus on mahdollistanut ammatillisen osaamisen kehittämisen työpaikalla. Toisaalta hallitus haluaa edistää työllisyyttä mm. siten, että työuran aikaista osaamisen kehittämistä toteutettaisiin enenevässä määrin työn ohessa ilman työstä poissaoloa. Koulutuskorvauksen vaikuttavuutta on myös vaikea mitata, koska koulutuskorvausta voi saada enintään kolmen koulutuspäivän kustannusten korvaamiseen. Koulutuskorvauksen lakkauttaminen vaikuttaisi etenkin kuntien ja hyvinvointialueiden taloudellisiin edellytyksiin järjestää ammatillista kehittymistä tukevaa täydennyskoulutusta. Etenkin hyvinvointialueita koskee hyvin säännellyt velvoitteet jatkuvaan henkilöstönsä kouluttamiseen.

KT toteaa, että esityksen viittaukset koulutusvähennykseen ja sen lakkauttamiseen, eivät ole vertailukelpoisia koulutuskorvaukseen nähden. Se, että aiemmin lakkautettu yksityisen sektorin koulutusvähennys arvioitiin tehottomaksi tueksi, ei voi olla perustelu koulutuskorvauksen lakkauttamiselle.

Vaikutusten arviointi

Koulutuskorvauksen lakkauttamisen vaikutus työllisyyteen arvioidaan esityksessä vähäiseksi. KT toteaa, että välillisesti koulutuskorvauksen lakkauttamisella voi olla vaikutuksia myös työllisyyteen. Kuten esityksessä on todettu, kouluttautumismahdollisuuksien mahdollisella vähenemisellä on

26.6.2025

merkitystä yksittäisen työntekijän työssä menestymisen kannalta. KT toteaa, että osaaminen on merkittävä osa työntekijän työkykyä. Mikäli työnantajalla ei ole enää taloudellisia resursseja tarjota koulutusta yhtä paljon kuin ennen, voi henkilöstön osaaminen ja sitä kautta työkyky heikentyä. Tämä osaltaan lisää työkyvyttömyydestä aiheutuvia julkisen sektorin kuluja ja pahimmassa tapauksessa vaikuttaa työllisyyttä heikentävästi.

Esityksessä on arvioitu lakkauttamisen vaikutusta kotitalouksiin. Aikuiskoulutustuen lakkauttaminen ja koulutuskorvauksen lakkauttaminen kohdentuvat pääasiassa samaan kohderyhmään: kuntien ja hyvinvointialueiden naisvaltaisiin aloihin. Esityksessä todetaan, että koulutuskorvauksen lakkauttaminen vaikuttaa kohderyhmään kuuluvien osaamisen ylläpitämiseen vain, jos työnantaja koulutuskorvauksen lakkauttamisen myötä vähentää täydennyskoulutuksen tarjoamista työntekijöille. Esityksessä arvioidaan, että koulutuskorvauksen poistuminen ei todennäköisesti tarkoita työntekijöiden kouluttautumisen merkittävää vähenemistä. KT toteaa, että koulutuskorvauksen lakkauttaminen vaikuttaisi kuntien ja hyvinvointialueiden taloudellisiin edellytyksiin järjestää koulutusta. KT:n näkemyksen mukaan on selvää, että osaamisen kehittämiseen suunnatun taloudellisen tuen poistamisella olisi vaikutuksia koulutusten järjestämiseen vähentävästi. Yhteisvaikutuksena aikuiskoulutustuen lakkauttamisen kanssa työssäkäyvien mahdollisuus kouluttautua kaventuisi erityisesti sote-, kasvatustoimien ja opetusaloilla.

Esityksessä on kuvattu kuntien ja hyvinvointialueiden haastavaa taloudellista tilannetta. KT toteaa, että koulutuskorvauksen lakkauttamisen vaikutusta työnantajan mahdollisuuksiin järjestää koulutusta ei kuitenkaan ole avattu riittävästi. KT:n näkemyksen mukaan osaamisen kehittämiseen suunnatun taloudellisen tuen poistamisella olisi todennäköisesti vaikutusta koulutusten järjestämiseen. Koulutuskorvauksen poistamisella voi olla vaikutusta siihen, että taloudellisia resursseja edellyttävästä henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittämisestä joudutaan leikkaamaan jatkuvien sopeutustoimien vuoksi.

KT toteaa, että esityksessä ei ole arvioitu vaikutusta työnantajakuvaan sekä veto- ja pitovoimaan. Mahdollisuudet ammatilliseen kehittymiseen lisäävät alojen houkuttelevuutta. KT:n kyselyn mukaan etenkin korkeasti koulutetut ovat osallistuneet aktiivisesti hyvinvointialueiden järjestämään täydennyskoulutukseen. Työnantaja ei välttämättä ole enää yhtä houkutteleva, mikäli mahdollisuus kouluttautumiseen vähenee. Kunnissa ja hyvinvointialueilla on merkittävä osaajapula, joka voi syventyä entisestään.

KT:n näkemyksen mukaan työnantajien mahdollisuudella tarjota koulutusta on suora vaikutus henkilöstön osaamistasoon ja sitä kautta sillä voi olla vaikutusta myös kuntien ja hyvinvointialueiden asiakas- ja potilasturvallisuuteen. Tätä ei ole käsitelty vaikutusarvioinnissa. Kuten esityksessäkin todetaan, hyvinvointialueiden ja kuntien on haastavassa taloudellisessa tilanteessa velvollisuus osaltaan toteuttaa suuria palvelureformeja kuten sote- ja pelastustoimen -palveluiden kehittäminen hyvinvointialueilla ja työvoimapalveluiden kehittäminen kunnissa. Lisäksi varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuusehtoja ja ammattihenkilörakennetta säädellään tiukemmin vuoteen 2030 mennessä. Esityksessäkin todetaan, että kuntien ja hyvinvointialueiden tulee kehittää henkilöstönsä osaamista vastaamaan muuttuvia tarpeita. KT toteaa, että osaamisen kehittämisen tarve korostuu myös digitalisaation ja jatkuvasti kehittyvien teknologioiden käyttöönoton johdosta. Myös yleinen turvallisuustilanne edellyttää kunnilta ja hyvinvointialueilta varautumiseen liittyvää osaamisen vahvistamista.

KT:n näkemyksen mukaan esityksen kappaleessa 2.4 mainitut valtion rahoittamat muut korvaukset sote- ja kasvatustoimille eivät ole vertailukelpoisia koulutuskorvaukseen nähden. Kappaleessa mainitut korvaukset ovat kompensatiota hyvinvointialueiden velvollisuudesta järjestää

26.6.2025

terveydenhuollon tutkintoon johtaviin koulutuksiin sisältyvää pakollista harjoittelua ja siihen liittyvää opetusta ja ohjausta. Koulutuskorvaus taas mahdollistaa työuran aikaista osaamisen kehittämistä.

Vaihtoehdot ja vaikutukset

Oikaisuvaatimuksen ja muutoksenhakuoikeuden myötä oikeus koulutuskorvaukseen tai koulutuskorvauksen määrä voi muuttua vielä sen vuoden jälkeen, jolloin koulutuskorvaus on myönnetty. KT toteaa, että mikäli koulutuskorvausta koskevat lait kumottaisiin, voimassa olevaa lainsäädäntöä vastaava mahdollisuus oikaisuvaatimuksen tekemiseen ja muutoksenhakuoikeuteen tulisi säilyä samoin kuin valtion rahoitusvastuun.

KUNTA- JA HYVINVOINTIALUEYÖNANTAJAT KT